

(*collective élan*), được thúc đẩy bởi cảm xúc đám đông và tác động của những chiến công ấn tượng; tóm lại, đó là huyền thoại.

Sự khác biệt sống còn thứ hai giữa hai kiểu chủ nghĩa toàn trị nằm ở những quan niệm trái ngược nhau của chúng về bản tính con người. Cánh Tả tuyên bố bản tính con người về cơ bản là tốt đẹp và có thể hoàn thiện. Cánh Hữu tuyên bố con người là yếu đuối và hủ bại. Cả hai có thể cùng thuyết giảng về sự cần thiết của sự cưỡng chế. Cánh Hữu rao giảng sự cần thiết của bạo lực như một phương thức lâu dài để duy trì trật tự giữa những sinh vật thấp kém, ngỗ ngược và huấn luyện chúng hành động theo một cách thức hoàn toàn xa lạ với bản tính tầm thường của chúng. Chủ nghĩa toàn trị cánh tả, khi viện đến bạo lực, làm như vậy với niềm tin rằng bạo lực chỉ được sử dụng nhằm đẩy nhanh tốc độ tiến bộ của con người vươn tới sự hoàn thiện và hài hòa xã hội. Do đó, việc sử dụng thuật ngữ "dân chủ" khi đề cập đến chủ nghĩa toàn trị cánh tả là hợp lý. Thuật ngữ này không thể được áp dụng cho chủ nghĩa toàn trị cánh hữu.

Có thể nói rằng đây là những sự phân biệt mang lại rất ít sự khác biệt, đặc biệt là khi xét đến kết quả thực tế. Hơn nữa, người ta có thể lập luận rằng bất kể tiền đề ban đầu của chúng là gì, các đảng phái và chế độ toàn trị cánh tả luôn có xu hướng thoái hóa thành những cỗ máy quyền lực vô hồn, nơi sự tôn kính bề ngoài dành cho các giáo lý ban đầu chỉ là đạo đức giả đơn thuần. Giờ đây, đây không chỉ là một vấn đề mang tính học thuật mà còn có tầm quan trọng thực tiễn rất lớn. Ngay cả khi chúng ta chấp nhận chẩn đoán này về bản chất của chủ nghĩa toàn trị cánh tả khi nó giành chiến thắng, liệu chúng ta có nên quy sự thoái hóa của nó cho quá trình ăn mòn tất yếu mà một ý tưởng phải gánh chịu khi quyền lực rơi vào tay những người ủng hộ nó? Hay chúng ta nên tìm kiếm nguyên nhân ở mức độ sâu xa hơn, cụ thể là ở chính bản chất của mâu thuẫn giữa chủ nghĩa chuyên chế tư tưởng và chủ nghĩa cá nhân, vốn cố hữu trong chủ nghĩa cứu thế chính trị hiện đại? Khi hành động của những người nắm quyền đi ngược lại lời